

EGRESSY Zoltán

H o g y a n
s z á l l n é k
é n ö s s z e ?

Míntha begyűtt vóna ide a Béla papa az éjjel. Itt állt az ágnál. Aszondja nekem, tudod, mit gondoltam? Mondom, mit? Három hetet adok, hogy elválunk vagy együtt maradunk. Aztán valami lépcsőkön mentem fölfelé. Egyszer csak ott állt előttem biciklivel. Sietnem köll, mondom neki, sok a mosnivaló. Erre fölpatant a biciklire. Ilyet mér tudok én álmodni, mikor ilyen soha nem vót, hogy elválunk, vagy ilyesmi. És mi három hét? Három hét múlva halok meg? Ha meghalok is, csak abba a földbe ne tennének bele. Mennyi földet rám raknak!

Élni se szeretek. Már minek? Mindig nagyobb nyűg leszek. Nem tudok menni. Bele köll nyugodnom, csak nehéz ám be-lenyugodni. Milyen menő vótam pedig! Bár az igaz, hogy nem szerettem gyalogolni. Biciklizni szerettem.

Jó ember vót az uram, most az álomba mégis elbocsátott. Azt köllött most hallanom, hogy már nem köllök, vájjunk el. Nekem nem vót eszembe soha elválni, csak mikor három hónapos házások vótunk. Mikor orrba vágott. Nem éreztem annyira bűnösnek magamat. Kiabálták, hogy rakodjak, de nem vettem figyelembe. A Béla papa is rám szólt, hogy dógozzak, de csak szórakoztam, mer akkor ismerkedtem itt a népekkel. Asszonyokkal, lányokkal. Kinek dirigász te, mondom neki, nekem ne dirigájj. Ellöktem, az meg hanyatt esett. Akkor aztán ugrott, mer tudott ám ugrani, lehet, hogy pofon akart vágni, de orrba vágott, csak úgy dült az orrom vére. Mindenképpen el akartam menni, csak a Feri testvérem nem engedett, a világér se. Az is pont ott dógózott a házon. Aszonta, nem mehetek. Pedig akkor csak tizenhét-tizenkilenc éves vót. Nem gyűssz haza, majd kibékűtök.

Ha akkor elengednek, soha nem gyűttem vóna vissza. Nem vótam még terhes, könnyen elmehettem vóna, nem én lettem vóna az első, aki elválik. Nem vótam szokva ilyenre, szidtak ott-hon, de soha nem ütöttek meg.

Az uram elsőbe nem mert elejben állni. Én meg egy hétig nem álltam vele szóba. Gyűtt az anyja, mindenféle jót beszét nekem, meg hogy jaj, nem akarta a fia, nem akarta. De mégis orrba vágott. Nekiálltam siránkozni. Nézegettem, néztem a kertből a falum templomát. Pont oda lehetett látni a toronyra. Micsinyáhattam vóna? Arra gondoltam, mér is vagyok én itt. Mikor elgyűtt megkérni a kezemet, az Édes aszonta neki, hát fiam, várnod köll, a fát se vágják egyszerre ki. Majd megbeszéljük a házasságot. Engem nem kérdeztek meg, az öregek elintézték. Hogy énnekem köll-e, nem köll-e, nem kérdezte senki.

Addig duzzogtam aztán, míg a Béla papa megfogadta, hogy többet a kezit nem teszi rám. Próbált velem foglalkozni, de még akkor is hiába. Nemegyszer sírt. Akkor nem sírtál, mondom, mikor orrba vágta. Olyanokat mondott, hogy nem is szeretsz, ugye? Aszondtam neki, nem hát. Dinkás vótam ám. Sokszor megbántottam, amikor nem is érdemelte meg. Vót az a ronda büszkeségem. Dulifuli vótam, mint most az unokám.

Az éjjel sokáig nem tudtam elaludni. Ma meg nemigen vót kedvem enni. Paradicsommártást hoztak, meg tötött paprikát. Pedig ennem köllene, az erő miatt. Így nem tudok karót verni

a krizantémok mellé. A fejszének is kitört a nyele, nem tudom fölkötni. Türelmem vóna hozzá, csak nemigen tudok menni. De hát én is csak nyögök, hogy ilyen szerencsétlen senki sincs, mint én, aztán aki fiatalabb, annak is mennyi baja van. Az utcába van egy kövér nő, negyvenhat-negyvenhét éves. Mútkor igen görbén gyűtt. A férje igen elintézte. A lányuk tizenöt-tizenhat éves. Kap az is.

Aszondja a lányom férje, hogy menjek oda hozzájuk egypár hétig. Ónáluk aranyéletem lenne. De úgy kiabálnak egymással, hogyan tudnám én azt elhallgatni? Meg mindig esznek. Béla papa is jó evő vót, megevett az mindent. Akkor még főztem javába. Mennyit főztem, istenem! Mindent, ami gyűtt sorba. Szerette a főzelékeket. Mindig megöntöztem neki. Kenyérrel ette. Nem vót egy nagy húsevő, de szerette azt is. Bár most is enne!

Sokszor eszembe van ám. Az is mennyit szenvedett kicsi korától kezdve! Kimaradt az iskolából, mer el köllött mennie dógózni ilyen mindeneknek. Az anyósom is de sokat dógózott. Járt főzni, mosni. Jó főző vót. Mikor már legénykedett a Béla papa, akkor a lovakkal hordta a lisztet. A huszonegyedik évibe meg elvitték katonának. Fogságba esett, kivitték Oroszországba. Sokat szenvedtek ám a magyar katonák. Meg is tetvesedtek. Akkor még nem ismertem. Csak 47 végítől. Aztán 48 május 17-én kerültem ide.

Az öccse is akart vóna engem. Jóságú vót. Mikor már a testvére felesége vótam, akkor is csak azt mondta mindig, hogy maradj, maradj, majd én. Besegített mindenbe. Csak az vót vele a probléma, hogy ivott, mint a gödény. Fölfogadták ilyen nagy parasztok kaszálni, aztán elmentek együtt borér. Sokszor berúgott. A Béla papa is ivott, nem mondhatom, hogy nem, mer ivott. Össze is vesztünk sokszor. Nem vótam olyan jó hozzá, mint ő hozzám, az biztos.

De aztán igen sokat változtam. Még az életébe is, de mióta meghalt, azóta pláne. Az vót a jó, mikor a templomnál dógóztunk együtt. Akkoriban kezdtem mindenfélebe a jót keresni. Azelőtt ez se tetszett, az se, de aztán a papokkal sokat elbeszélgettem, azok meg aszonták, Rozika, türelem, türelem, az ám a legfontosabb. Szerettek a papok. Jó emberek vótak. Gyűttek mindig elejben, ölelgettek, csókulgattak.

Az egyik pap a bánatába halt bele. Elüldözték a kislánya miatt. Mer lett egy kislánya. A pap is csak ember. De aztán ki tudja, mi vót, hogy vót, A Szentírásba hányszor olvastam, hogy a Szűzanyába hogy fogant meg a kis Jézuska. Szent József ugyanúgy ember vót, mint mi, csak istenfélő vót. A Szentlélek szállta meg a Szűzmáriát. De akinek nincs hite, az ezt nem tudja elhinni. Az uramnak is vót ez a kis hibája, sokszor aszonta, te se tudod, senki se tudja, hogy történt. Nem akarta elhinni, hogy a Szentlélektől fogantatott a Szűzanya. Mondtam neki, hogy hát élettársul éltek, de nem mint a mostani emberek. Szent Józsefnek meg köllött tartóztatnia magát. Annyit beszéltem, hogy egyszer csak aszondta, jól van, akkor nem tudom. De hát csak a hihetetlen emberek gondóják azt. Montam neki, hogy ebből a szempontból buta vagy, hogy te is hihetetlen vagy.

Másféle világ vót az akkoriban. A Misi testvérem tanított ilyen ipari tanulókat. De mire köllött tanítania azokat? Az Isten ellen. Hiába akart vóna az Istenről beszélni, nem szabadott. Aztán már nem akart, mer nagy kommunista lett. Hitván ember vót, még azt is beszéltek, hogy jóba vót a lányával, avval is szemtelenkedett. Ha igaz, azt a jóisten nem bocsátja meg, az igen nagy bűn. Szenved még a tűzbe most is, a pokol tűzébe.

A fiamtul meg a menyemtül nem hallottam még, hogy istenem, segíts. Még mikor betegek, akkor se. A menyemet káromkodni se hallottam. Nem tudom, mi van benne. A fiam mondja a magáét. Az uram is tudta mondani. Az Isten faszát, meg ilyeneket. Csak a templomba türtöztette magát. Mikor már annyira fájt a lába, nézett föl az ég felé, és akkorákat káromkodott, soha nem felejttem el. Fenyegette az Istent. Azután megbánta. Aszondtam neki, a jóisten nem tudom, megbocsátja-e neked. Meg mondtam kis verseket, hogy minden este mondja el. Ó, édes istenem Virrasszon felettem gondviselő szemed, kérlek, óvd ez éjjel testemet, lelkemet. Szűzanyám és őrangyalkám, legyetek énvelem, ha ti rám vigyáztok, nyugodt lesz éjjelem. Mondtam neki, hogy mondd, hogy a Jézus nevében, ha nem is hangosan, az is sokat ér. Aztán hogy mondta-e, nem mondta, nem tudom.

A lányom az sokat imádkozik. Mára is aszondta a telefonba: annyira fájt a dereka, hogy elimádkozta a keresztutat, aztán ki is állt a fájás neki. A férje régen eljárt a templomba, de már nem. Most már csak káromkodik. A telefonba is hallom, hogy mit mond. Az anyád bűdös kurva piccsáját. Milyen csúnya beszéd az. Nem szerelemből ment ám hozzá a lányom. A rossebbeket. Minden baja vót vele, talán ott se marad, ha az anyósa nem beszéli rá. Az nem a fiának fogta a pártját, hanem a lányomnak. Udvaroltak ám neki még a házassága előtt elég sokan, mer csinos vót. Most is mennyi gyűrű van mindig az ujján, szereti az ilyeneket. Szeret pámpillázni. Úgy szenvedtem, mikor született, mint egy állat. Igen nehezen gyűtt ki. A fiam máshogy vót, csak akkor meg a Béla papa nem vót otthon. Hazagyűtt, de mindjárt ment is hallgatni a 6–3 meccset. Akkor vót a néprádió. Aztán mikor gyűtt haza, mondta neki a szomszéd, siess, Béla pajtás, a fiad már mindjárt fut elejbed.

Begyűtt ma a Vica. Olyan kövér, mekkora csöcsei vannak! Aszondja, ő soha nem hordott melltartót. Én most is hordok, este levetem, reggel fölveszem. Aszondta a Vica egyszer, mondjad, anyukám. Hát ezt az uram mondta nekem sokszor. Én meg mindig mondtam neki, hogy nem vagyok az anyukád. Mikor már nem tudott járni, nekem meg dógóznom köllött, az vót a szerencse, hogy a Somogyi minden délután begyűtt. Hozattak bort, elbeszélgettek. Mikor az uram kórházba került, a Somogyi gyűtt akkor is. Addigra már meghalt a felesége. Hatvanéves vót. Nagyon féltékeny vót a Somogyira. Vót, hogy látták, ahogy a Somogyi más nőekkel bemegy a kukoricásba. Egyszer elhivatott, hogy mondjam meg a feleségének, hogy én nem láttam. Láttam pedig. Hogy csak beszélgettek, vagy jóba vótak, azt nem tudom, azt nem láttam, hogy akármit csináltak vóna. A nagy kukoricásba. De ha láttam vóna, akkor se árultam vóna el. Aszondtam,

én nem láttam semmit, azt se, hogy bement vóna. Akkor aztán igen megverte a feleségit. Beleverte a fejét a falba. Szegény, kapott eleget.

Vót, hogy egy cigánylányt is megbúbolt a Somogyi, egy autón. Azt láttam. Mikor az uram meghalt, aszondta, gyere csak be egy kicsit. Nem érek én rá, mondom. De azért csak bementem. Tudod, mit akarok, aszondja. Mondom, nem tudom. Hogy nem vóna-e jó nekünk most már végre összeszállni. Hühü, mondom, hát hogy beszélsz te? Hogyan szállnék én össze akárkivel?

Mindig udvarolt nekem, korábban is, mikor fiatalok vótunk. Jolka így, Jolka úgy. Már a magtárba is énvelem heccelődött. Nem mondtam ám meg az uramnak. De aztán nem történt semmi, mer úgy vótam vele, hogy tisztán az oltárig, hien a sírig. Én ezt meg is tartottam. Pedig rám akartak fogni sok mindent. Aszondták, én is jártam a Somogyival a kukoricásba. De nem vót ám igaz. Ha valaki itt beszélt valakivel, mindjárt összesúgdoloztak a pletykanépek.

A téészbe is beszéltek rólam mindenfélit, kivel vagyok jóba, kivel nem, ott is rám akartak fogni valamit. Abba az időbe így vót ez. Meg vót még a ruszki röpülő, szerelmes vót belém, az igaz, még ide is röpült a ház fölé, mikor nem vót itthon az uram. Valahogy megtudta, mikor nincs itthon. De azzal se történt semmi olyan, azt is csak rám akarták fogni.

Milyen hideg az én lábam, nincs benn vér. Reggel röstellem fölhúzni a harisnyát, de hónap fölhúzom. Vagy talán már éjjelre is. Jó vóna, ha gyünne megint a Béla papa, megválaszolnám neki, hogy nem válunk el, de három hét múlva meghalok, aztán megyek utána.